

ВИБІРКОВІ ДИСЦИПЛІНИ
спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)
першого освітнього рівня (бакалавр)

ОПП 014.07 Середня освіта (Географія та іноземна мова)
(навчальний план затверджено 2017 р.)

III курс

ДИСЦИПЛІНИ ДРУГОГО ЦИКЛУ

«МЕДИЧНА ГЕОГРАФІЯ»

I. Основна мета засвоєння курсу полягає у виявленні та вивченні взаємозв'язку довкілля – індивідуальне та суспільне здоров'я. (впливу оточуючого середовища на виникнення захворювань) (впливу умов ландшафтної оболонки та суспільних факторів на здоров'я населення).

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців даної спеціальності.

Дисципліна «Медична географія» дозволяє набути студентам додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки.

III. Завдання дисципліни: узагальнити і висвітлити сучасні положення медико-географічних знань, показати доцільність їх практичного використання, розкрити важливість формування сучасного медико-географічного мислення.

IV. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують

Основні знання:

- пізнання закономірностей позитивного і негативного впливу природного, штучного і соціального середовища та соціально-економічних умов конкретної території на стан здоров'я населення;
- визначення ролі природних і соціально-економічних чинників у виникненні та поширенні хвороб та в закономірностях географії цих захворювань;
- пошуки оптимізації територіальної організації системи охорони здоров'я .

Основні вміння:

- здійснювати географічний моніторинг медичної ситуації;
- виявляти географічні чинники, що впливають на виникнення та поширення хвороб;
- оцінювати медико-географічну ситуацію, рівень небезпеки для здоров'я і навіть для життя населення.

Основні компетентності:

- мати цілісне уявлення про стан навколишнього середовища і його вплив на індивідуальне і суспільне здоров'я;
- розуміти характер взаємозв'язків довкілля – здоров'я людини та суспільства в різних регіонах світу та України;
- володіти принципами організації системи охорони здоров'я та її територіальної організації

V. Короткий зміст дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи медичної географії. Об'єкт, предмет, принципи і методи медичної географії. Місце медичної географії в системі наук та її взаємозв'язки з іншими науками. Історичний розвиток медичної географії. Сучасні теоретичні і практичні проблеми медичної географії.

Тема 2. Вивчення населення в медичній географії. Медико-географічні аспекти вивчення населення та його розселення. Дослідження віково-статевої структури населення. Захворюваність населення.

Тема 3. Вивчення простору в медичній географії. Оцінка довкілля. Вплив біопатогенних зон на індивідуальне та суспільне здоров'я. Ареали природних вогнищ інфекційних хвороб. Територіальна диференціація захворюваності населення.

Тема 4. Географічні особливості захворюваності населення. Рівень розвитку території та його вплив на захворюваність населення. Екологічна ситуація та рівень захворюваності населення. Роль аварій та катастроф на захворюваність населення. Соціально-економічні аспекти суспільного здоров'я.

Тема 5. Територіальна організація охорони здоров'я України. Забезпеченість населення закладами охорони здоров'я. трансформація системи охорони здоров'я.

УІ. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу

Кафедра географії факультету природничо-географічної освіти та екології: доцент К.О. Буткалюк.

УІІ. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з яких: лекційних – 28 год., практичних – 14 год., самостійної роботи студентів - 48 год.

Дисципліна викладається у 6 семестрі.

УІІІ. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

1. Воронов А.Г. Медицинская география. Вып.1. Общие вопросы. М.: Изд-во Московского ун-та, 1981.
2. Гуцуляк В. М., Наконечний К. П. Медико-екологічна оцінка ландшафтів Чернівецької області: Монографія. — Чернівці: Рута, 2010. — 150 с.
3. Гуцуляк В. М., Нечипоренко Г. Л., Шевченко В. О. Загальна медична географія світу: Монографія. — Київ, 1998. — 178 с.
4. Гуцуляк В. М. Медична географія: Екологічний аспект: Навчальний посібник. — Чернівці: Рута, 2008. — 132 с.
5. Медико-географічний атлас України / Барановський В. А., Пироженко К. Г., Шевченко В. О. — К.: Зелений світ, 1995. Вип. 1. — 32 с.
6. Шевчук Л.Т. Основи медичної географії: Текст лекцій. – Львів, 1997. – 168 с.

ІХ. Система оцінювання:

Поточний контроль: оцінювання виконання завдань на практичних заняттях, оцінювання 2-х модульних контрольних робіт, виконання творчих індивідуальних завдань, підготовка есе, доповіді за заданою тематикою.

Підсумковий контроль: екзамен (залік) у 6 семестрі

«ГЕОГРАФІЯ НАУКИ»

І. Основна мета засвоєння курсу полягає у виявленні географічних проблем науки як цілісної системи, аналізі умов формування і розвитку її сучасної галузевої, територіальної та організаційної структур, особливостей диференціації у розрізі країн і регіонів світу.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців зі спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія).

Дисципліна «Географія науки» дає змогу студентам одержати більш глибокі знання про історико-географічні аспекти розвитку науки у світовому просторі та регіональні тенденції її функціонування.

III. Завдання дисципліни полягає в формуванні у студентів знань про причини формування галузевої, просторової та організаційної структур науки, історичні особливості, етапи і періоди її розвитку; основні особливості її сучасного стану в країнах і регіонах світу; історичні особливості розвитку науки в Україні.

IV. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

Навчально-пізнавальна компетентність включає елементи логічної, методологічної, загальнонавчальної діяльності, співвіднесеної з реальними об'єктами, які пізнаються студентом. Сюди входять генерації ідей, самооцінки навчально-пізнавальної діяльності. Студент опановує наступні навички продуктивної діяльності: добування знань безпосередньо з реальності, володіння прийомами дій у нестандартних ситуаціях, евристичними методами рішення проблем, уміння відрізняти факти від домислів, володіння статистичними та іншими методами пізнання.

Інформаційна компетентність. За допомогою реальних об'єктів й інформаційних технологій формуються вміння самостійно шукати, аналізувати та відбирати необхідну інформацію, організовувати, перетворювати, зберігати та передавати її.

Географічна компетентність формується не тільки під час засвоєння географічних знань, а й у процесі набуття студентами практичного досвіду, зокрема обчислювати, будувати й аналізувати графіки, схеми, діаграми, таблиці.

Загальнокультурна компетентність стосується сфери розвитку культури особистості та суспільства у всіх її аспектах, що передбачає передусім формування культури міжособистісних відносин, оволодіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, дотримання принципу толерантності. Формуванню цієї компетентності сприяє розширення знань про регіональні особливості розвитку науки як вагової складової загальної культури людства, виявлення подібностей і відмінностей, формування толерантності щодо точок зору інших національних спільнот.

Комунікативна компетентність включає знання способів взаємодії з оточуючими й окремими людьми та подіями, навички роботи у групі. Студент презентує результати своєї творчої роботи, ставить запитання, веде дискусію.

V. Короткий зміст дисципліни.

Тема 1. Об'єкт, предмет, мета і завдання курсу “Географія науки”. Наука як об'єкт географічного дослідження. Об'єкт, предмет, мета і завдання дисципліни. Географія науки в системі суспільно-географічних наук. Проблеми дослідження географії світової науки. Наука як об'єкт географічного дослідження.

Тема 2. Історико-географічні аспекти розвитку науки у світовому просторі. Історичні відомості про цивілізаційне зародження наукової діяльності. Етапи розвитку науки. Розвиток науки і освіти в Давній Греції. Розвиток науки і освіти у період Середньовіччя. Новітній час і розвиток науки і освіти. Причини виникнення науки. Впровадження наукових знань у виробництво. Просторовий розвиток світової науки. Зміни в структурі наукових досліджень. Форми організації науки. Закономірності і тенденції розвитку науки.

Тема 3. Географічна структура світової науки. Основні показники, які характеризують світову науку. Світові тенденції у сфері фінансових витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Світові тенденції у чисельності наукових кадрів. Світові тенденції у сфері наукових публікацій та індексу наукового цитування. Аналіз світової дослідницької активності.

Тема 4. Географія науки регіонів і країн світу. Науковий потенціал, організація і функціонування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) розвинених країн світу. Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) в країнах, що розвиваються. Тенденції та проблеми сучасного етапу розвитку науки в країнах Центральної і Східної Європи.

Тема 5. Особливості і перспективи розвитку науки в Україні. Розвиток освіти й науки на українських землях до початку XX століття. Наука й освіта в Україні в XX столітті. Стан науки в Україні за часів незалежності.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу.

Кафедра туризму факультету природничо-географічної освіти та екології: к.г.н., викладач М.Д. Бикова.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання дисципліни.

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з яких лекційних – 28 годин, практичних – 14 годин, самостійної роботи студентів – 48 години.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни.

1. Стецький В.В. Географія науки і освіти. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 163с.
2. Максаковский В.П. Географическая картина мира: в 2 кн. Кн. II: Региональная характеристика мира. М.: Дрофа, 2004. 480 с.
3. Мельниченко Т.Ю. Освітній комплекс України: сучасний стан і напрямки удосконалення територіальної організації. Київ, 2005. 20с.
4. Шейко В.М. Вища освіта в країнах Заходу: соціальні та етнічні аспекти. Х.: ХДАК, 1999. 152 с.

IX. Система оцінювання. *Поточний контроль*: оцінювання виконання навчальних завдань на практичних заняттях, оцінювання модульної контрольної роботи, виконання творчого індивідуального завдання. *Підсумковий контроль*: залік у VI семестрі.

«МЕНЕДЖМЕНТ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ»

I. Основна мета засвоєння курсу. Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування у студентів сучасного економічного мислення та спеціальних знань, спрямованих вирішувати еколого-економічні проблеми, виходячи з національних і міжнародних інтересів, визначити цілі та поточні пріоритети, обґрунтувати напрямки регіонального природокористування з визначенням їх екологічної і соціально-економічної ефективності.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія).

Дисципліна «Менеджмент природних ресурсів» дозволяє набути студентами додаткових фахових компетенцій при опануванні варіативних дисциплін з III циклу.

III. Завдання дисципліни - вивчення студентами економічних аспектів взаємодії суспільства та природи; аналіз особливостей акумулювання доходів у процесі експлуатації природних ресурсів; обґрунтування економічної цінності природних ресурсів і підходів до їх економічної оцінки; дослідження основних проблем власності та цінності природних благ в умовах перехідного періоду; вивчення основ платного природокористування; дослідження механізмів ефективного управління природними ресурсами; вивчення теоретико-методичних засад ресурсозбереження.

IV. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують.

Основні знання:

- понятійний апарат «природні ресурси» та їх класифікація, основні закономірності утворення природних ресурсів;
- основні методичні підходи до економічної оцінки природних ресурсів;
- методологічні принципи еколого-економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу;
- методи обґрунтування основних напрямків природокористування та механізм державного регулювання у сфері використання, охорони і відтворення природно-ресурсного потенціалу.
- стратегічні підходи щодо вирішення проблем природокористування та охорони навколишнього середовища;
- механізм формування кадастрів природних ресурсів;
- основні проблеми власності на природні ресурси та підходи до їх вирішення;
- сучасні тенденції та проблеми ресурсовикористання в Україні та світі.

Основні вміння

- пояснювати закономірності формування природних ресурсів;
- визначити вплив використання природно-ресурсного потенціалу на економічну господарську діяльність і навколишнє середовище, шляхи оздоровлення екологічної обстановки та створення сприятливих умов для життєдіяльності населення.
- визначати соціо-еколого-економічну ефективність ресурсовикористання на основі системи відповідних показників;
- давати господарську та еколого-економічну оцінку природно-ресурсного потенціалу.

Основні компетентності:

- розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно природи, екологічна грамотність;
- дослідницькі навички, навички управління інформацією,
- здатність використовувати математичний апарат для освоєння теоретичних основ і практичного використання географічних методів;
- здатність застосовувати здобуті теоретико-методичні знання під час вирішення конкретних практичних ситуацій;
- здатність здійснювати економічну оцінку природних ресурсів із застосуванням існуючої методичної бази;
- здійснювати регіональний аналіз ефективності ресурсовикористання;
- визначати найбільш перспективні шляхи й заходи з ресурсозбереження для конкретного суб'єкта господарювання та їх соціо-еколого-економічну ефективність.

V. Короткий зміст дисципліни.

Змістовий модуль 1. Наукові та законодавчі засади менеджменту природних ресурсів.

Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Менеджмент природних ресурсів». Основні поняття та принципи менеджменту природних ресурсів. Завдання курсу, основні поняття та принципи менеджменту природних ресурсів, розвиток системи геоекологічного менеджменту в Україні та країнах світу. Нормативно-правова база менеджменту природних ресурсів в Україні, її структура, основні суб'єкти управління, шляхи реалізації.

Тема 2. Природно-ресурсний потенціал. Структура та географія основних видів природних ресурсів в Україні та світі. Поняття природно-ресурсного потенціалу. Класифікація природних ресурсів. Структура природно-ресурсного потенціалу: земельні ресурси, мінерально-сировинні, водні лісові, біологічні ресурси, рекреаційні ресурси їх

характеристика. Проблеми відтворення природних ресурсів. Фінансування витрат на дані процеси.

Тема 3. Економічна оцінка природних ресурсів. Підходи до оцінки окремих видів природних ресурсів. Поняття економічної оцінки природних ресурсів. Підходи до економічної оцінки природних ресурсів. Критерії економічної оцінки природних ресурсів. Структура і зміст кадастру природних ресурсів. Методичні підходи до оцінки окремих видів ресурсів. Економічна оцінка земельних, лісових, водних ресурсів.

Тема 4. Економічні механізми управління природними ресурсами. Система економічних засобів менеджменту природних ресурсів. Структура економічного механізму в сфері природокористування. Нормативи і межі природокористування. Механізм формування кадастру природних ресурсів. Плата за використання земельних, лісових водних і мінерально-сировинних ресурсів. Фінансування охорони і відтворення природних ресурсів. Природно-ресурсна стратегія в контексті сталого (еколого- збалансованого) економічного розвитку.

Змістовий модуль 2. Теоретико-методичні засади ресурсозбереження

Тема 1. Ресурсозбереження як еколого-орієнтована діяльність. Поняття ресурсозбереження. Мета, завдання та принципи здійснення ресурсозберігаючої діяльності. Функції та складові ресурсозбереження. Фактори ресурсозбереження. Передумови ресурсозбереження.

Тема 2. Напрями та ефекти ресурсозбереження. Ресурсозберігаючі трансформації в сучасній світовій економіці. Оцінка еколого-економічної ефективності ресурсозберігаючої діяльності. Класифікація напрямків і видів ресурсозбереження. Систематизація ефектів та реципієнтів ресурсозбереження.

Тема 3. Світовий досвід впровадження ресурсозберігаючих технологій. Сучасні проблеми ресурсовикористання в Україні. Сучасні міжнародні вимоги з питань менеджменту природних ресурсів, міжнародне нормативно-правове регулювання з цих питань, міжнародні організації та їх роль, загальні засади менеджменту природних ресурсів за законодавством Європейського Союзу та інших зарубіжних країн.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу

Кафедра географії факультету природничо-географічної освіти та екології, викладач Пологовська Ю.Ю.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з яких лекційних – 28 год., практичних –14 год., самостійної роботи студентів – 48 год.

Дисципліна викладається для студентів спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) у 6 семестрі.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

1. Арустамов Э. А. Природопользование: Учебник. – М.: Дом «Дашков й КО», 2000. – 148 с.
2. Бобылев С. Н. Экономика природопользования : учебник / С. Н. Бобылев, А. Ш. Ходжаев. – М. : ИНФРА_М, 2004. – 246 с.
3. Галушкіна Т. П. Економіка природокористування: навч. посібн. / Т. П. Галушкіна. – Х. : Бурун Книга, 2009. – 480 с.
4. Данилишин Б.М., Доргунцов С.І., Міщенко В. С., Коваль Я. В., Новоторов О. С., Паламарчук М. М. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України. – К.: РВПС України, 1999. – 716 с.
5. Економіка природних ресурсів: навч. посіб. / Мельник Л. Г., Сотник І. М., Чигрин О. Ю. – Суми : Університетська книга, 2010. – 348 с.
6. Коржнев М. М. Економіка природокористування. – К. : КНУ, 2005. – 99 с.

7. Сафранов Т. А. Екологічні основи природокористування. – Львів : Новий Світ – 2000, 2004. – 248 с.
8. Синякевич І. М. Економіка природокористування: Навч. посіб. — К., 1996. — 156 с

ІХ. Система оцінювання:

Поточний контроль: Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Він включає в себе: усне опитувань під час практичних занять, тематичні письмові роботи у формі тестів, підсумкове опитування, тематичні самостійні роботи у формі творчих робіт. Вивчення кожного змістового модуля закінчується модульною контрольною роботою, яка являє собою набір тестових завдань та відкритих запитань.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться у вигляді заліку (6 семестр), за умови проходження студентом усіх етапів поточного контролю.